

Branimo kmečko ime!

V vseh političnih krogih, v katerih je le količ kaj zanimanja za kmečke zadeve, vlada že dolgo časa nevolja radi tega, ker avstrijske vlade zanemarjajo poljedelsko ministrstvo. To ministrstvo bi naj bilo voditelj kmečkega stanu, bi naj bilo varuh kmečkih pravic, bi naj bilo vojskovodja proti vsem kmečkim sovražnikom, toda avstrijski vladni krogi skrbijo, da se te želje avstrijskih kmetov ne uresničijo, in kadar se za trenotek uresničijo, pa se zopet kmalu izvrši izprememba na slabše. Pod krščansko-socialnim poljedelskim ministrom dr. Ebenhochom je res za en čas pomorno vihrala s tega ministrstva zelena zastava kmečkega stanu, toda kmalu je zopet izgnila. Kar pa se tekom zadnjega leta godi s tem ministrstvom, presega že vse meje dovoljenega.

Najprej lani sploh ni bilo en čas nobenega poljedelskega ministra, ampak je posle tega ministrstva tako bolj po strani vodil sedanjí finančni minister Zaleski. Potem je prišel minister Braf, ki so ga prisilili, da je prevzel to čast, kajti čutil se je že smrtno bolnega. Minister Braf bi bil dober za kmeta, toda, kakor rečeno, je bil hudo bolan in je tudi, predno mu je poteklo leto v ministrstvu, umrl. In zopet je prišlo brezvladje. Novega ministra niso imenovali, ampak so izročili vodstvo ministrstva notranjemu ministru baronu Heindoldu, ki pa poljedelskega ministrstva niti od zunaj ni pogledal.

Vlada je vendar uvidela, da tako dalje ne gre, in se je odločila imenovati novega poljedelskega ministra. Toda ni ga izbirala med kmeti ali kmečkimi strokovnjaki ali vsaj kmečkimi politiki, ampak med zaprašenimi starimi uradniki, ki žive leto in dan samo pri črnilih in papirju in le ob izletih vidijo kako kmečko koč. Nič ne vedo o kmečkem delu, o kmečkem kmetu, o nadlogah in križih kmečkega stanu, ampak oni slišijo le stare hujškarije proti kmetu, kako podražuje mleko, kruh, meso itd. In tem uradnikom se naježijo mračno obrvi, kadar slišijo imenovati ime kmeta. Izmed takih uradnikov je vzel novi poljedelski minister dr. Zenker. Bil je dosedaj predsednik pri upravnem sodišču na Dunaju.

Finančni minister straši zopet z vinskim davkom. Ali bo mož kakor Zenker, imel dovolj zastopnosti, da z vsi silo nastopi proti tej nevarni nakani finančnega ministra? Dvomimo! Za leto 1917 se morajo pripraviti nove trgovinske pogodbe. Pogodbe lahko kmečki stan uničijo, pa ga tudi lahko povzdignejo. Carine na tuja vina se lahko odpravijo ali znižajo — naše vinogradništvo je ubito. Tuji živini se lahko dovoli neomejen uvoz in naši živinorejci so obsojeni na smrti z gladom. S carinskimi pogodbami se lahko to podraži, kar potrebuje kmet, in ono spravi ob ceno, kar kmet prodaja. Zato pa se veletrgovci in veleobrniki že pripravljajo na trgovinske pogodbe in novi trgovinski minister je tem kapitalističnim krogom že obljubil, da jim bo šel na roko.

Kaj pa kmetijsko ministrstvo stori z ozirom na bližajoče se trgovinske pogodbe? Nič. Njegov voditelj, novi minister, je celo na sumu, da je bliže v svojem srcu kapitalistom nego kmetom, za katere se kot uradnik na Dunaju celo življenje ni brigal.

Čast in pošteno ime kmečkega stanu zahteva, da se tako zastopanje in preziranje kmečkega stanu kmalu enkrat vselej neha. V tem oziru zaupamo našim poslancem, da bodo storili svojo dolžnost, in smo veseli, da je dr. Korošec na shodu v Rajhenburgu ožigosal žaljivo nastopanje nasproti kmetom ter obljubil, da bodo hrvaško-slovenski poslanci na Dunaju izpregovorili radi tega z vlado resno besedo. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Kmet, na branik za svoj ugled!

Politični ogled.

— **Zmaga Hrvatov v Pulju.** V nedeljo, dne 29. septembra, se je vršila v Pulju v Istri nadomestna volitev za deželni zbor. Zmagal je hrvaški kandidat Josip Stihovič s 404 glasovi proti laškemu kandidatu Antiševiću, kateri je dobil samo 231 glasov. Ta zmaga je tem pomembnejša, ker je pri zadnji volitvi prodri lahon Franek. Da so naši bratje Hrvatje na obali Jadranskega morja tako močni, to je veselo znamenje za naš slovenski jug.

— **Koroški deželni zbor** je bil sklican, da je razveselil ljudstvo z zvišanjem deželnih doklad. Mesto Celovec bo plačevalo odslej 77% deželnih doklad, na deželi zunaj, kjer ni toliko debele nemške gospode, ampak slovenski in nemški kmetje, pa 90% doklad. Slovenska poslanka Grafenauer in Ellersdorfer sta govorila in glasovala proti. Povišanje doklad se je moralo izvršiti, ker se učiteljem povišajo plače. Izboljšanje kmetijstva, ustanavljanje kmetijskih šol, regulacija rek, zgradba cest, vse take reči se morajo danes umakniti, kadar pridejo učiteljske plače na vrsto.

— **Dunaj in Gradec.** Pri nadomestnih volitvah za občinski zastop na Dunaju so v 15. okraju Fünfhaus zmagali krščanski socialci s 3927 glasovi proti 3686 socialnodemokratskim. Pri volitvah za okrajni zastop najbolj socialnodemokratskega okraja Otakring na Dunaju so zmagali krščanski socialci na celi črti. — V Gradcu so pri občinskih volitvah iz II. razreda zmagali kandidatje, ki jih je postavil združen liberalno-nacionalen volilni odbor. Socialni demokratje in vsenemški kandidatje so dobili le malo glasov.

— **Avstro-ogrske delegacije** se niso nikdar potegnile na-se toliko pozornosti nego letos, to pa zara-

di tega, ker se je v njih govorilo veliko o vojskni nevarnosti na Balkanu. V svojem otvoritvenem govoru je slikal zunanji minister grof Berthold položaj na Balkanu jako temno. Delegat Spinčić je opozarjal grofa, da se mora celemu svetu čudno zdeti, ker se zavzema Avstro-Ogrska za zatiranje narodov v Turčiji, doma pa sama zatira slovanske narode na jugu. Zunanji minister si ni upal odgovoriti na to očitjanje. Krščansko-socialni delegat Lang je očital zunanjemu ministru, da govori res lepe besede, a za katoliško albansko pleme Malisorov si ne upa zginiti z mezinem. Mohamedanski Albanci in turška vlada so začeli namreč nanovo preganjati albanske katolike. Turki besnijo, morijo katolice in zažigajo njih hiše. Je res nezasišano, da ima Avstrija pokroviteljstvo nad albanskimi katoliki, a si ga ne upa izvrševati. Ogrske delegacije niso bile tako zanimive kakor avstrijske. Ogri se čutijo pač krive, da ravnaajo s Hrvati ravno tako, kakor Turki z Makedonci in Albanci.

— **Nemške stranke.** Pri nadomestni volitvi za državni zbor v Novem Jičinu je zmagal nemško-radikalni kandidat dr. Bodirsky, ker so ga volili tudi krščanski socialci. Pri nadomestni volitvi na Dunaju, okraj Landstrasse, je zmagal socialni demokrat Müller, ker nemški nacionalci in radikalci niso hoteli voliti krščansko-socialnega kandidata Prohaske. Takaj je politična poštenost liberalnih Nemcev. — Nekateri stremuhi med nemško-nacionalnimi poslanci v državnem zboru so si ustanovili nov klub Mladonemcev. Med njimi je tudi štajerski poslanec Einspinner.

— **Italijansko-turška vojska** traja sedaj že eno leto. Lani 27. septembra se je začela. Italijani so zasedli sicer vse važnejše točke ob obali, v notranjost Tripolitanijske in Cirenajke pa še niso daleč prišli. Kakor znano, so se pričela v zadnjem času v Svici neobvezna mirovna pogajanja, ki merijo v glavnem na to, da plača Italija vojno odškodnino, da pride uprava zasedenih turških pokrajin v italijanske roke, a da ostane v verskem oziru carigrajski sultan verski poglavar odtodnih mohamedanov. Da so se začeli Turki pogajati o miru, je vplivalo največ to, ker so zasedli Italijani nekatere važne otoke pred vhomom v Dardanele.

Olajšave pri vojaški službi.

Po novi avstrijski brambni postavi z dne 5. julija 1912 je mogoče lastnikom podedovanih, srednjevelikih kmečkih posestev ter tistim, ki imajo skrbeti za delanezmožne starše, starševih staršev, bratov in sester ali ženinih staršev, da dosežejo uvrstitev v nadomestno rezervo. Za vse novince, ki imajo podedovano posestvo, je meročajno, da dokažejo, da posestvo po poklicu sami obdelujejo in da je posestvo tako veliko, da se na njem vzdržuje družina 5 oseb. Če je posestvo večje in ga tudi lastnik-novinec sam po poklicu obdeluje, se olajšava ne doseže. Pri onih pa, ki vzdržujejo družino, pa se v postavi ozira na to, če so člani družine, za katere bi naj novinec skrbel, delanezmožni. V postev se jemljejo tukaj člani družine, ki so stari 65 let ali več, nadalje stalno bolne in pohabljen osebe. Novinec bo uvrščen v nadomestno rezervo tudi, ako ima samo mater, če je ista še tudi mlajša od 65 let. Če imata oče ali mati poleg novinceva tudi starejše otroke, a se dokaže, da imajo ti-le že svojo lastno družino ali pa vršijo poklic, ki jim onemogočuje, da bi vzdrževali nezmožne člane svoje družine. Za olajšavo sme prositi tudi družina, katere 5 ali več sinov je že aktivno služilo, ali pa še služi pri vojakihi.

Kako se dosežejo vojaške olajšave?

Prošnje za dosego uvrstitve v nadomestno rezervo se morajo vlagati vsako leto meseca januarja in februarja pri okrajnem glavarstvu; za letos pa, ker se prvokrat vrše nabori po novi postavi, je za letošnje novince čas, da vlagajo prošnje za uvrstitev v nadomestno rezervo do 31. oktobra t. l. Novinci-lastniki podedovanih posestev vložijo prošnje samo na okrajnem glavarstvu; za one pa, ki vzdržujejo družino, pa morajo prositi oni člani družine sami, ki so za to upravičeni in podpre potrební. Novinec sam nima v tem slučaju sam do olajšave nobene pravice, ampak le tisti, katere on vzdržuje, to so stariši, bratje in sestre, ženini stariši itd. Tudi ti vložijo prošnjo potom okrajnega glavarstva letos do 31. oktobra, druga leta pa meseca januarja ali februarja. Kdor prošnjo prepozno vloži, se ista upošteva še-le drugo leto. Prošnje se morajo vladati vsako leto. Torej ne velja, da če bi bi novinec za letos dosegel olajšavo, da bi potem druga leta ne vlagal več prošnji. Letošnji naborniki, ki bodo šli še te dni k naboru, lahko prošnje za olajšavo predložijo kar naborni komisiji.

Prošnja se napravi približno sledeče: „Slavno e. kr. okrajno glavarstvo! Podpisani Jurij Maček, posestnik v Šmarjeti, hiš. št. 10, rojen dne 3. februarja 1891, prosim, da se me uvrsti v nadomestno rezervo. Svojo prošnjo utemeljujem s tem, da sem posestvo, čegar lastnik sem, podedoval, kar dokazuje priložena pogodba, da posestvo po poklicu sam obdelujem in da je isto za tukajšnje krajevne razmere srednjeveliko in da so dohodki posestva le tako visoki, da se iz njih vzdržuje 5 oseb. Kot dokaz prilagam sledeče: 1. izkaz o velikosti posestva, 2. davčne knjžice, 3. pogodbo, da sem jaz posestvo podedoval, 4. izjavo in potrdilo župana, da posestvo sam obdelujem in o dohodkih posestva, 5. spričevalo, podpisano od župana in dveh občanov. V Šmarjeti, dne 18. oktobra 1912. Jurij Maček.“ Spričevalo ali izjavo, katero podpiše župan in dva občana, ki imata sinove, sposobne za nabor, ali ki služijo pri vojakihi, mora biti od dotičnih

lastnoročno podpisano in mora podati župan še posebej uradno potrdilo, da so podpisi lastnoročni.

Oni člani družine, kateri prosijo za svojega člana za uvrstitev v nadomestno rezervo, napravijo prošnjo približno sledeče: „Slavno e. kr. okrajno glavarstvo! Podpisani Jakob Boštjančič, najemnik, stanujoč v občini Pesnica, hiš. št. 23, prosim, da se moj sin Japez Boštjančič, rojen dne 10. avgusta 1891, uvrsti v nadomestno rezervo. Prošnjo utemeljujem s tem: Rojen sem leta 1847 in sem torej dela nezmožen ter me mora moj sin Japez Boštjančič oskrbovati; nimam nobenega drugega človeka, ki bi bil vezan za me skrbeti. V dokaz prilagam: 1. družinski list, 2. izkaz od župana o družinskih razmerah, 3. potrdilo zdravnikovo, da sem delanezmožen. Pesnica, dne 20. oktobra 1912. Jakob Boštjančič.“ Izkaz župana mora biti podpisan še dva občana, ki imata sinove za nabor ali pa, ki služijo pri vojakihi. Prošnje se lahko vlagajo tudi potom občinskega urada na okrajno glavarstvo. Župani naj gredo prošnjikom kolikor mogoče na roko.

Razne novice.

Našim naročnikom!

Z današnjo številko pričenjamo zadnje letošnje četrtletje. Prosim vse one naročniki, ki še za to četrtletje, ali pa za delj nazaj niso plačali naročnine, da nam isto še ta teden pošljejo, da se jim zamore list redno dopošiljati. — Red mora biti povsod! Od 1. oktobra do 31. decembra stane „Slovenski Gospodar“ samo eno krono, za celo leto pa 4 krome. Novi naročniki, pridružite se stari „Gospodarjevi“ armadi.

Upravništvo.

* Godovi prihodnjega tedna:

- 6. nedelja: 19. po Binkoštih, Rožnivaška Mati Božja.
- 7. ponedeljek: Justina, devica.
- 8. torek: Simeon, spoznav.
- 9. sredo: Dionizij, škof.
- 10. četrtek: Frančišek, Borg.
- 11. petek: Nikazij, škof.
- 12. sobota: Placid in tovariši.

Duhovniške spremembe. Častiti gospod Ivan Ogulin, kaplan v Vojniku, pride v St. Vid pri Grobelnem; častiti gospod Venceslav Jastrobni iz St. Vida pri Grobelnem v Loko pri Zidanem mostu, častiti gospod Mihael Grošel iz Loke pri Zid. mostu v Dramlje.

* Na župnijo St. Peter pod Sv. gorami je bil v torek, dne 1. oktobra, od č. g. dekana Marko Tomažiča inštaliran kot župnik č. g. Ivan Lah.

* **Iz sodne službe.** Prestavljena sta pisarniška oficiala Ivan Lóske iz Šmarja pri Jelšah k okrožnemu sodišču v Celje, in Franc Božičko iz Slov. Bistrice v Šmarje pri Jelšah.

* **Katoliško vseučilišče.** Iz Solnograda poročajo, da se bo katoliško vseučilišče v Solnogradu otvorilo leta 1916, ko bodo slavili 100letnico, odkar spada Solnograd k Avstriji.

Deželni zbor. V torek, dne 1. oktobra, se je zbral pod predsedstvom dr. Korošca Slovenski klub deželnozbornih poslancev k posvetovanju, o katerem se razglša: Slovenski klub se je o predlogih deželnozbornskega kluba ustavovernih veleposestnikov, ki bi naj bili podlaga za pogajanja radi delanezmožnosti deželnega zbora, skrbno in temeljito posvetoval. Splošno se je povdarjalo, da bi bilo delovanje deželnega zbora radi žalostnih gospodarskih razmer sicer zelo potrebno, a da predlogi večinskih strank po soglasni sodbi ne nudijo dovolj poročstva za trajno, mirno delovanje, in vsled tega ne morejo biti za podlago, na kateri bi se naj uspešno doseglo sporazumljenje. Ako se hočejo vsled skrbi za gospodarski in kulturni razvoj dežele odstraniti nevzdržljive razmere v deželnem zboru in v deželi, potem se morajo po mnenju Sloven'skega kluba pritegniti v krog pogajanj z večinskimi strankami in z vlado vsa pereča vprašanja. Na tako ustvarjeni podlagi so zastopniki slovenskega naroda vsak čas z veseljem pripravljeni, da se nadaljujejo pogajanja za sporazumljenje. Klub je izrekel gg. dr. Korošcu in Robiču popolno zaupanje. — Pripomnimo še, da so se storili vsi sklepi soglasno, kar najbolj osvetljuje glasove nasprotnikov, da v klubu ni edinstvi in soglasja.

* **Slovensko-hrvatska vzajemnost.** Hrvaško-slovenski Zvršilni Odbor se je sledeče sestavil: Za Kranjsko stopi v odbor poslanec dr. Krek. Zastopniki Vseslovenske Ljudske Stranke v Hrvatsko-slovenskem Zvršilnem odboru so: dr. Šusteršič, dr. Krek, dr. Korošec, dr. Brejc in Fon. Vrhovna uprava hrvatske Stranke prava pa pošlje v Zvršilni Odbor sledeče gospe: dr. Mile Starčević in Cezar Akačič, iz Dalmacije dr. Krstelj ali dr. Drinković, iz Istre profesor Spinčić. Člana iz Bosne še določijo.

* **Cesarjeve besede.** V jutro 15. septembra, ko se je imela vršiti na Dunaju velikanska evharistična procesija, je vreme slabo kazalo. Cesar je — kakor navadno — vstal ob 5. uri zjutraj. Dal je povelje, naj se vrši procesija tudi v dežju! Izjavil je, da se procesije na vsak način udeleži. Ob 4. uri pridejo zdravniki in odsvetujejo cesarju, češ, da je njegovo zdravje v nevarnosti. Cesar pa je odgovoril: „Na tisočkrat sem hodil na lov v mnogo slabšem vremenu, zakaj ne bi izkahal časti Vsemogočnemu?“ Vse je območnilo pri teh besedah, ki nam kažejo živo vero našega vladarja. Prekrasen vzgled za vse mlačne kristjane!